

„Viruljon hazánk erdészete”

Emléktúra a Fekete-Tisza forrásához az OEE 1882. évi vándorgyűlésének 125. évfordulóján



Munkács vára már látogatható

Aki kézhez kapta *Kertész József* régióképviseelőnk háromoldalas túrajavaslatát, és erdészettörténetben kevésbé jártos, joggal gondolhatta, hogy valamiféle ökomechanikus zárandokút programját tartja kezében. Mert a jelentkező az ötnapos „invit” valamennyi napján ismerkedhetett kárpát-medencei jelenlétünk sok évszázada épült templomaival, felekezetre való tekintet nélkül. A hívők így elmondhattak egy imát – melyre napjainkban ugyancsak nagy szükség van – a tákosi mezőtábas Notre-Dame-ban, a munkácsi Szent Márton püspöki templomban és kápolnában, a szépen felújított, gótikus, római katolikus nagyszőlősi templomban, Szek-

lencén, a máramarosi ácsok mestermunkájával készült görög katolikus fatemplomban, Visken a gótikus, 1523 óta református templomban, majd a túra végeztével Csarodán adhattunk hálát jól sikerült utunkért. Téved, aki azt gondolja, hogy túl sok volt a térdhajtás, főhajtás, keresztvetés, mert különösen Visken megtapasztalhattuk, hogy mit jelent egy határon túl, idegen közegben élő magyar közösségnek az erős hit, a templom köveinek meghatározó, összetartó ereje. És mindezekből manapság a sok sem elég.

De ha már a hitéletéről beszéltünk, meg kell említenem az emléktúra egyéb kultúrtörténeti látványait is. A beregszászi rö-



II. Rákóczi Ferenc Zrínyi Ilonával

vid városnézést, tisztelgést Petőfi Sándor és Illyés Gyula szobránál, a megújuló és már látogatható várat, Zrínyi Ilona Sasfészekét. Felkapaszkodhattunk Huszt várának „bús düledékeihez”, és ami a legfontosabb, a magánháznaknál történt elszállásoláskor megismerkedhettünk azokkal a magyar emberekkel, akik foggal-körömmel ragaszkodnak az ősi szülőföldhöz, annak ellenére, hogy az elmúlt évszázadban megélt bajuk, keserűségük képletesen vetekszik a Tisza olykor-olykor megáradó vizével. Ezek a beszélgetések figyelmzették újra és újra mindazokat, akik a kettős állampolgárság gondolatának felvetésére annak idején nemmel sza-



Kertész József túravezető



A faművesség csúcsa a szeklencei templom

vaztak. Ha valaki időpontot egyeztet *Sárvári Jánossal*, könyvtárunk őrével, kézbe veheti az Erdészeti Lapok 1882-es kötetét, s fellapozva részletes beszámolót olvashat az ötnapos rendezvényről. A Máramaros megyében megtartott rendes közgyűlés jegyzőkönyvéből szemezgetünk.

„Száz meg száz szív dobogott fel erősebben a magyar erdészek kebelében, midőn elbanguzott a felszólítás a közgyűlésen való részvételre.” Augusztus 19-én, meglehetősen rossz időjárási körülmények között kezdődött a közel egyhetes rendezvény. „Legkomorabb volt vezérünk, Bedő alelnök, ki gyengélkedése miatt az eljövételre is némi önfeláldozással batározta el magát.” Királybáznál Tisza Lajos elnök csatlakozott a résztvevőkhöz, kit a „baragosan zúgó Tisza elég barátságatlanul fogadott.” Máramarosszigeten a választmányt a fellobogozott megyebáza fogadta. 150 tag jelenlétében megkezdődött az első ülés. A tükári jelentésből kiderült, hogy az egylet vagyona meghaladja a 150 ezer arany forintot. „Szerencsére az ég gondoskodott a múlt napokban arról, hogy a kocsik bosszú sora a port fel ne verje, s így a sereg derült ég és derült kedély mellett vígan robogott a megszikkadott úton Bocskó felé, hol mozsarak durrogása közt egy csinos diadal út *Viruljon hazánk erdészete* felirattal számtalan nemzeti zászló és a helység népének megújuló éljenzése fogadták a társaságot. Még távol voltunk Rabótól, midőn egy kanyarulatnál 24 tagból álló bandérium állott az élünkre. Ünnepi ruhába öltözött egyszerű orosz (minden bizonnyal ruszin. A szerk.) parasztok voltak. Rabón az ablakokba helyezett számtalan gyertyafény mellett egy egész sor oszlopra erősített szurokfáklya világított...”



Husztnak rom vára... megállék



Szűkárosított fenyves a Fekete-Tisza forrásvidékénél

„Körösmezőn, a mint mondották, borzasztó eső szakadt le délelőtt, mely csak dél felé kezdett szűnni, minek folytán a vizek újból megáradtak. Körösmezőtől felfelé csupa fenyveseket lát a szem, csak kivételesen egy-egy bükköt vagy más lombfát. Ezeknek az állaboknak egy része az 1868. évi nagyszerű széltörések és az annak folytán beállott szűpusztítás helyét foglalják el, mutatva, hogy mily rövid időn képes a természet a rajta ütött sebeket az emberi kéz ápolása mellett behegeszteni. Csak egy dolog aggasztja az erdészt: azon gondolat t.i. hogy vajjon e gyönyörű fiatalosokat nem fogja e hasonló sors érni, mint elődeiket. Mert nélkülözik a vegyes állabok előnyeit. Az összeomló félben lévő Tiszcsorai gáttól még kevés ideig követtük a völgyfenék vonalát, de aztán lovakra ülve, kanyargó úton emelkedtünk fel az Okla nevű, 1256 m magasságban fekvő nagy tisztásra, hol havasi kiirtók zengése, mozsárdurrogás és zeneszó fogadott... Az Okla egy kis hegytömb a Tiszcsora két ága és a Tarasz folyóba ömlő Turbátnak egy mellékpatakja között, melyről gyönyörű kilátás nyílik a végtelen erdőségekkel borított völgyekre, a máramarosi, és a batáros galicziai hegycsúcsokra... Az Okla délkeleti oldalán, a megszállás helyétől csak néhány száz lépésnyire van a Tisza forrása. A tisztás szélén, a forrás felőli oldalon körülvevük elnökiünket, hogy megtartsuk e nevezetes helyen, szabad ég alatt második ülésünket... Bikkal Nándor tagtársunk, a kirándulásban résztvevőkre ürítette poharát, kérvén, hogy a mai nap emlékéül abba a lúcfenyőbe, mely alatt imént ülésünket tartottuk, emléklapot vésethessen be. Indítványát természetesen élénk helyesléssel fogadtuk, mire Bedő alelnök a neve-

zetes fát általános tetszés között Tisza Lajos-fának nevezte el...”

„Igen rossz benyomást tesznek a feldolgozott széltörésekben ép úgy, mint a vágásokban, használatilanságuknál fogva nagy számban felbagyott, s később az idő által eléktelenített, félig letört, meztelen, vagy héjfoszlányokkal borított csonka törzsek, melyek az ilyenbez nem szokott szem előtt az eltűnt erdők síroszlopainak, megölt faóriások égre meredő csontvázainak tűnnek fel, s a laikus előtt a pusztulás bélyegét ütik e különben szép erdőségekre.”

„Az Országos Erdészeti-Egyesület ez évi vándorgyűlésének egyik fénypontját képezte a bustyabázi erdészeti kiállítás, mely valóban bármely nemzetközi kiállításban méltó helyet érdemelne.”

„A lelkesedés olyan, mely gyújt, mely egyik kebelből a másikba csap át, míg az egész társaságot elragadja, felmelegíti, s egészséges életet önt a testület külön álló tagjaiban. Híz csak ilyen összejövetelek alkalmával érezzük csak igazán, hogy mily életre való, mily hosszú életre méltó egyesületnek vagyunk tagjai. Főképen az ily kedélyes lefolyású közgyűlések teszik az egyletet egységes testületté, a milyennek lennie kell, hogy megérdemlje az egyesület nevet.”

„Tisza Lajos elnök bejelentette, hogy a *Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítványa* javára 5000 forint szavaztatik meg. Bedő Albert alelnök javasolta, hogy az alapítvány Tisza Lajos alapítványnak neveztesse. Hozzátette, hogy az elnök nem tartja szerencsésnek, hogy róla nevezzék el az alapítványt, hanem csak akkor, mikor már „nem lehet ő exellentáját elnökül tisztelni.”

Tisza Lajos távozása előtt bejelentette, hogy az említett alapítványhoz 1000 forinttal járul bozzá.

Emléktábla-avatás az Okla-nyeregen



A kanyargós ösvény mentén a Tisza-forráshoz

Épp úgy, mint 125 évvel ezelőtt, a zuhogó esőben való érkezésünk másnapján, verőfényes reggel fogadta a Tisza-forráshoz igyekvőket. A völgyben 1–2 nagyobb, olykor erdőrésztleteket beborító párapaplan fokozta az amúgy sem mindennapi látványt. A szálloda előtt még a szovjet időkől hátramaradt UAZ „kisbuszok” egymás után nyeltek el az erdészeket. De igazságtalanok lennénk, ha leicsinylő megjegyzéseinkkel sértegetnénk a járműveket, mert a forráshoz vezető úton valószínűleg minden nyugati autósoda felmondta volna a szolgálatot. A konvoj olykor meg-megállt, ahol érdekesebb szakmai látvány akadt. Ezek közé tartozott az a völgyszakasz, ahol jelentősebb szélöntést okozott az elmúlt idők vihára. E sorok írója is, aki hat évvel ezelőtt járt a területen, hitetlenkedve nézte az akkor még egészséges lucálmányokban bekövetkezett változást. A forrás alatt alig kilométernyire megálltak a kisbuszok, mert azért csodákra azok sem képesek. Így aztán a meredeken felkapaszkodó ösvényen gyalogosan tettük meg a hátralévő utat az erősen szűkösített erdőrésztleteken keresztül. Mivel az emléktábla avatásakor sem nélkülözhattük a tárogató hangját, Fodor Imre bátyánkat tehermentesítve, felváltva, örömmel cipeltük a hangszert.

A forrásnál lehangelő kép fogadott, mert a megcsúszott felépítmény következtében a víz jó része megszökött, és alig csordogált a kivezető csövön. A Tisza Lajos-facsoportnál dr. Tóth Imre, a Geo-Environ Környezetvédő Egyesület, dr. Pető József, az Országos Erdészeti Egyesület nevében mondtak megemlékező és méltató szavakat. Velünk volt a

területileg illetékes kerületvezető erdész, aki ugyan egy kukkot sem tudott magyarul, de az avatás után megilletődötten fogadta a gratulációkat és az alkalomra készült emléklapot, melyet dr. Tóth Imre nyújtott át. A tarisznyában hozott falatok elfogyasztása után rövid pillantást vehettünk az alattunk húzódó völgyekre, majd megindultunk visszafelé. Azzal mindenki egyetértett, hogy a lassan összeomló Tisza-forrást mielőbb fel kell újítani, és ehhez mind a hazai, mind a kárpátaljai erdészek, valamint az érintett hivatalos személyek összefogása szükséges. Este nótákban gazdag szakestéllyel tettük emlékezetesebbé az emléktúrát.

Dr. Tóth Imre Tisza Lajos-emlékfánál elhangzott beszéde:

„Szegeci mai arculatát „három Tisza” formálta. Maga a folyó, melynek jeges árja 1879 márciusában romba döntötte

a várost. Az ország akkori miniszterelnöke, Tisza Kálmán, aki nagy nebezen ballotta meg a pusztulás utáni segélykiáltásokat. Az újjáépítésben kormánybiztosi szerepet kapott Tisza Lajos, akinek Szegeden, a kiskörúton ma minden utcáskon névtábla hirdeti a város báláját. Tisza Lajos állt élére annak a kezdeményezésnek, melynek során Európa és a világ jóérezsű embereit megmozgató lázas igyekezet végül feltámasztotta hullámsírjaiból Szegedet. Az ő érdeme az is, hogy Lechner Ödön építész és mások hozzáértése szabad utat kapott, hogy az élet, röviddel a katasztrófa után, visszatérhetett a városba. Pedig a város bizalmatlanul fogadta az újjáépítés biztosát. „Elegünk van a Tiszákból” mondta a nép, a télenkedő miniszterelnökre és a tragédiát okozó folyóra utalva. Azután, hogy biztos eséllyel és jóindulattal tette dolgát, megbocsátottak neki. A csoda megtörtént, amiről így élcelődött a Szegeci Napló: „...nem úrra volt Szeged városának szüksége, hanem okos emberre.” Tisza Lajos okosnak és korlátlan hatalmával a városért munkálkodó újjáépítőnek bizonyult. Ha nem így történt volna, nem fejezi be sikerrel küldetését, minden bizonnyal nem állították volna föl Fadrusz János és Rollinger Rezső szobrászok alkotását 1904-ben a szegeci Széchenyi téren, és nem érdemelte volna ki a Szeged város díszpolgára címet. Hajtsuk meg fejünket Tisza Lajos életműve előtt azon a helyen, ahol 125 évvel ezelőtt megjelent és jól érezte magát a Keleti-Kárpátok rengetegében.”

Fodor Imre, aranydiplomás erdőmérnök tárogatójátékával színesítette a megemlékezéseket a templomokban, emlékhelyeken, és végül gyermekkori emlékeit idézte Bustyaházán.



A résztvevők a Tisza-forrásnál

Megemlékezés Bustyaházán

Ma 125 esztendeje annak, hogy Budapestről vonattal Máramarosszigetre indult az OEE küldötteinek csoportja, hogy az ország legnagyobb erdőgazdaságánál tartsa meg közgyűlését, mely új korszakot nyitott a táj és az ország erdészetében. 1872-ben előbb Bustyaházáig, majd Máramarosszigetig megépült a vasút és a továbbiakban a só biztonságos szállítását megoldotta. Addig a máramarosi erdőkben kitermelt fenyőszálfák tutajjaival végezték ezt a feladatot, a kisebb vizeken (Fekete- és Fehér-Tisza, Tarac, Talabor) szálfában, vagy hegyi tutajokként leúszított fenyőkből Nagybocksón, illetve Bustyaházán állítottak össze többtagú folyami tutajokat, ezek felterbeként került az ország belsejébe a só.

Amint a vasút kiszabadította a megye erdeit a sószállítás kiszolgálásának kényszere alól, elsődleges cél a tartamos, okszerű, jövedelmező erdőgazdálkodás lett. A váltáshoz kiváló szakembereket látott hozzá, és Divald Adolf alapos tényfeltáró helyzetelemzésének, javasolt megoldásainak alapján végül Bedő Albert miniszteri főerdőtanácsos és br. Kemény Gábor földművelési miniszter érte el, hogy a PM-től az FM-bez került az erdészet 1880-ban és megkezdheték az 1879. évi Erdőtörvény végrehajtását. Az erdőgazdálkodás teljes átszervezése 1882 közepéig történt meg.

Most tehát azért állunk meg Bustyaházán, hogy egyrészt megemlékezzünk arról az egy és negyed évszázada lezajlott szakmai küldöttközgyűlésről, melynek során a résztvevők zömmel tutajjal jöttek le ide Királymezőről, megtekintették a Bustyaházi Erdőbiva-



Fodor Imre erdőmérnök tárogatózik

tal erdészeti kiállítását és itt tartották a küldöttközgyűlés záróeseményét.

Megállásunk második oka ugyan csak az emlékezés: a korszakváltás után a térség erdőgazdálkodása töretlenül fejlődött 1919-ig. A csehszlovák erdészet nyelvviszga és állami eskü letételével átvette az itt maradt magyar szakembereket (pl. Partos Gyula, Blickhardt József, Lux Árpád és sokan mások). Mivel Máramaros déli része Máramarosszigettel együtt Romániához került, a csehek Rabón és Bustyaházán alakítottak ki erdőigazgatóságot. Gyakorlatilag folytatták a magyar erdészet céljainak megvalósítását, pl. az erdei vasút kiépítésében, 1928-30-ra már 190 km-ig jutottak. Az átvett magyar szakszemélyzet szolgálati előmenetelét

is biztosították. Általában: a csebeket kellemesen lepte meg, hogy várt kezdetleges helyett Carel Matyás egyetemi tanár „rendkívül fejlett erdőgazdálkodást talált a volt kincstári magyar birtokokon, ahol az erdők korszerűen fel voltak tárva... bosszú fában való közelítést alkalmaztak... mindenütt korszerű erdészszakásokat talált, tehát az erdészeti kultúra olyan színvonalát, amelyre Csehszlovákiában is alig találni példát”. (Madas András előszavából, Pankotai: Erdészek Máramaroson, 4. old. 3. bek.)

1939-44 között ez az európai színvonalú erdőgazdálkodás folytatódott: a tisztességgel hazajuttatott cseh szakemberek helyét magyarok töltötték be, s hogy nem is akármilyen szakemberek, arra éppen a Bustyaházi Erdőigazgatóság egykori szakember-gárdájából badd emlétek néhány példát:

1942-44 közt Partos Gyula főerdőtanácsos volt az igazgató, majd 1945 nyaratól a pécsi áll. Erdőigazgatóság igazgatóhelyettese, 1946-tól a MÁLLERD déldumántúli felügyeleti tisztje. Az 50-es években az FM Erdőművelési Osztályát vezeti, közben az akkor készített Szakmai Utasítások közül társszerzője az „Erdőápolás” és a „Hullámtéri Fásítás” c. könyveknek. 1953-tól az ERTI Erdőművelési Osztályának vezetője, 1956-tól az ERTI igazgatója. 1960-ban vonult nyugállományba, 1972. dec. 17-én búnyit el Pécsen.

Kampű Iván erdőmérnök itt maradt, úgy tudom: a Kárpátukrajnai Erdészeti Tudományos Intézet vezető munkatársaként vonult nyugdíjba,

Kollwentz Ödön em. a 1946-47 években a pécsi áll. Erdőigazgatóság árpádtetői erdőgazdálkodásának vezetője, 1948-tól az erdészeti középiskola szakképzést irányítja Esztergomban, majd Debrecenben, 1971-ben már Pécsen a Mecseki EFAG erdőművelési osztályvezetője, nyugállományba vonulásáig. Ma 95 évesen sem tud elszakadni az erdőtől: fiatalos lendülettel megírta, alapos és szókimondó publikációi a mai szaksajtó ritka gyöngyszemei.

Madas András em. egykori központi beosztott, majd felsőszevéri Erdőbivatal-vezető egészen a miniszteri főosztályvezetőségig vitte s a FAO-nál képviselte a magyar erdőgazdálkodást.

Az erdész kollégák előtt nem ismeretlen Neuwirth János, Véssey Tibor, ifj. Radó Gábor, ifj. Béky Albert neve, a korosabbak még emlékezhetnek a királymezői Erdőbivatal vezetőjére: Jablánczy Sándorra, aki Sopronban tanszékvezető egyetemi tanár volt 1956-ig, vagy az alsőszevéri EH vezetőjére: Szederjei



Kertész József, Pethő József, Fodor Imre és bustyaházi barátja, Feri bácsi

Egy emlékbeszéd margójára

Ákos em.-re, aki a Bp-i Állat- és Növénykert főgazgatójaként ment nyugdíjba, beosztottjára: Hibbey Bertalanra. Az öregebbek közül ki ne ismerné a dolhai Erdőbivatal vezérkarát: Danis János és Bakkay László erdőmérnököket? A fiatalabbak közül kit nem izzasztott meg a Taracvölgyi Erdei Vasút üzemvezetője Iby Gábor az erdészeti szállítástánból, Pankotai professzorként? Neki egyébként egy nagyon értékes erdészettörténeti könyvet köszönetünk: az 1992-ben Nagykanizsán megjelent „Erdészek Máramaroson”-t, aminek bizony-bizony ott kellene lennie mindegyikünk könyvespolcán. Mindannyian innen indultak!

És akkor még bol vannak a középká-derek, az erdészek, erdőaltisztek, a sofőrök, a gépészek, a kertészek (mert a Handal akkor végig virágos volt, salakos járdával), a famesterek, az erdőlegények, a szülésznök? A népesedéspolitikáról akkor nem beszéltek, hanem művelték! És nemcsak az anyagiakkal foglalkoztak, hanem a lelkiekkel is, amit bizonyít a németmokra, királymezői és ez a kis templom is.

Gyerek voltam, de még ma is emlékszem a Traxlerokra, Kellerekre, Czaunerekre, Weihrauchokra, Czubora garázsmesterre, a sofőr Kollerre, Horváthékra, Szálka Lászlóra, a Tiszti Kaszínót vezető Aubrunner úrra, a Máramarossy családra. Hogy feledhetném Solti Évát, Sterczl Lilit, a bál'Istennek még köztünk lévő Görög Lenkét (bisz' egy 14-15 éves kiskamasz már észreveszi a szeb-bik nemet!), a Görög családot a fiúkkal, a többi cimborámat: Komjátí Lacit, aki még meg tudott várni, Papp Karcsit, Dancs Dudit, Zélig Gyuszt, Kortvélyesi Ókát, vagy éppen Markocsány Bélát. Nem sorolom tovább. És mert a bustyabázi Handal a fahu mellett a maga életét élte, itt mindenki kapcsolódott az Erdőigazgatósághoz, mindenki Belőle és Érte élt. A „malenki robot”-on halt is érte Czauner Géza, Cziller József és Zoltán, Hausberger János, Kellner Ignác, Németh N, Máramarossy István és Jenő, Reiz Rudolf, Román Sándor, Sterczl Ferenc, Takár István, avagy ittthon Szálka László. Mind megérdemlik hát éltrükben és boltukban egyaránt azt a tiszteletteljes főhajást, amiért ide jöttünk, Isten segítségével.

Kérlek Benneteket, énekeljük el emlékezetükre az Erdészhimnusz és a bennünket tárt kapuval fogadó templom védőszentje, Nagyboldogasszony tiszteletére a „Boldogasszony, Anyánk” kezdetű egyházi éneket.



Dr. Tóth Imre és dr. Pethő József a Tisza Lajos facsoportnál

Különleges érzés kerített hatalmába, amikor 2007. augusztus 20-án, déltájban Kárpátalján a Fekete-Tisza forrásától „néhány száz lépésnyire” az Okla nevű 1256 méter magasban lévő tisztáson nyolcvan csillogó szempár szegeződött rám. Azon a helyen álltam, ahol 125 évvel ezelőtt 1882. augusztus 22-én nagytekintélyű Tisza Lajos egykori elnökünk vezetésével az OEE választmányja kihelyezett közgyűlését tartotta. Mögöttem a róla elnevezett lucfenyő tanúfa múltba vesző porladó nyomai látszottak, mellette a sok vihart átél és ismét felavatásra váró megújított emléktábla. A dicső múltat kellett megidéz-ném, a mához szóló üzenettel emléktúránk varázslatos helyszínén.

Az 1882-es egyhetes Máramaros megyében megtartott közgyűlésnek és vándorgyűlésnek természetesen volt egy nagyon fontos konkrét oka. Az 1880-as

mokrai szélvihar, mely a legszebb „fenyőállabokat” a térségben letarolta – mintegy másfélmillió, főleg lucfenyő faegyed esett áldozatul –, indokolta a legmagasabb fórum szakmai állásfoglalását, mind a károk felszámolása, mind az erdő felújítása terén. De az egyéb fontos országos jelentőségű kérdés, mint a köz-ségi erdők kezeléséről szóló felterjesztés a miniszterhez, az erdőtisztek és -altisztek fizetésének rendezése, az erdőrendezés kézikönyvének megírására és kiadására vonatkozó teendők, a választmányon belül a fegyelem gyakorlása, az egyesület vagyoni és működési helyzete, mind-mind azt mutatta, hogy az 1866-ban újjáalakult OEE miniszter-államtitkár-képviselői rangú vezetése tartotta a 7,4 millió hektár magyar erdő útőterén a kezét. Az egyesület akkori vezetése a kapitalizálódás viharai közepete – törvénykezéssel és rendeletekkel –





Tóth Imre emléklapot ad át a területileg illetékes kerületvezető erdésznek

korlátokat állított az erdő mértéktelen használata elé. Az üzemterv szerinti gazdálkodás bevezetésével megteremtette a tartamos erdőgazdálkodás alapjait, s annak erdőgazdálkodás-erdőrendezés-erdőfelügyelet hármasszervezetét. Az erdők iránti állami felelősséget pedig – 1881-től a Földművelésügyi Minisztériumba helyezve – előtérbe állította. Igen, a XIX-XX. század fordulóján az OEE a magyar erdőgazdálkodás legfőbb fóruma volt. „Életre való egyesület vagyunk, olyan egységes testület, amely megérdemli az egyesület nevet” – volt a nevezett közgyűlésük végső következtetése is. Itt egy nagyon fontos kérdés is elhangzott: „Milyen lesz egy század múlva egyptünk, ha oly kezek fogják azt min-

dig vezetni, amilyenekben jelenleg összpontosulnak annak vezérszájai?”

Ez a bölcs és találó megjegyzés elvezet bennünket napjainkhoz. Elődeink nyomdokain járva „mennyire kell figyelni az atyák hagyományát és az ősök által kitaposott utat” (Szent István 8. intelme). Megemlékezésem ezen részéhez érve az elbizonytalanodás, elkeseredés és gyengeség kerített hatalmába. Az elmúlt év többnyire kudarccal végződő egyesületi küzdelmei – amit a jelen és jövő stratégiai fegyverét jelentő 2 millió magyar erdő szakmai ellenőrzése és szilárd alapra helyezése, szervezetenként egységes erdészszakemberek által történő irányítása érdekében kifejtettünk – elevenedtek fel bennem. Mégis azt mondom, ha nem is vagyunk összemérhetőek az egyesület fénykorával, az általuk kijelölt úton járunk mi is. Erkölcsi alapokon nyugvó szemlélettel a társadalmat szolgáljuk. Erre kaptunk erősítést az elődeink által járt ösvényt követve a Kárpátok erdős vidékén. A magyarságunk számára oly nagy vonzerőt jelentő okolai fennsíkról körbetekintve mégiscsak kitárult a világ, erőt merítettünk további egyesületi és szakmai tevékenységünkhöz. Kőrösmező és az okolai emlékhely közötti távolság terepjárókkal és gyalogosan végigjárt nehéz terepe – hosszú évek várakozása után – most már négy óra alatt leküzdhető volt. A látvány mindenért kárpótolt. Köszönet jár ezért a GEO-ENVIRON Környezetvédő Egyesület kitaró és kutató munkájáért.

A magyar erdészet múltjának újabb emlékhelye tárta ki kapuját a jelenkor erdészei elé.

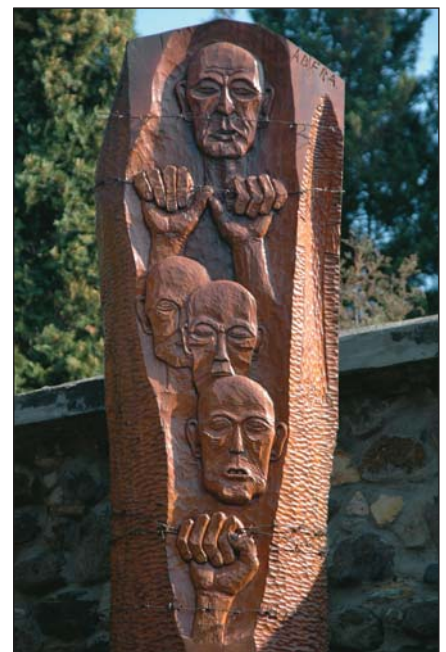
Megható és egyben tanulságos volt ...a viski református lelkésznek a Kárpátaljáról elhurcolt és a munkatáborokból soha vissza nem tért magyarokról szóló versidézete:

*Emléketek oltárára virágokat boztunk,
Virág mellé könnyet, sok-sok inádságot szórtunk.
Ismeretlen síroktokhoz száll most a mi lelkünk.
Jó apáink, testvéreink, soba nem felejtünk.
Szerteszét a nagyvilágban idegen fák lombja
Boruljon le csendesen a jeltelen sírokra.
Suttogjon az esti szél ott szép tündérmeséket,
Magyar hősök ahudjatok, álmodjatok szépet.*

Összeállította és fényképezte:
Pápai Gábor



Jenei Károly, viski református lelkész



Az elhurcolt emlékoszlopa